

Sammen for et varmere samfunn

Taler

Knut Arild Hareide

Dato

14 april 2018

Omstendigheter

Tale til KrFs landsstyremøte

1 Gode KrF-ere!

Vi våknet opp til dypt alvorlige nyheter fra Damaskus. Vi har alle de siste dagene sett bildene fra Syria. Små barn bæres ut på bærer, rammet av lammende klogass..

Det gjør dypt inntrykk å se konsekvensene av kjemiske våpen. Det er ikke bare forferdelig, men det er også krigsforbrytelser og et klart brudd med internasjonale konvensjoner.

Det er ingen tvil om at slike angrep må medføre internasjonale reaksjoner; de kan ikke skje ustraffet.

USA, Frankrike og Storbritannia har nå gjennomført luftangrep mot Syria. FNs generalsekretær Antonio Guterres oppfordrer nå alle medlemsland til å vise tilbakeholdenhet og ikke bidra til en eskalering av situasjonen. Det er en oppfordring jeg slutter meg fullt og helt til, slik utenriksminister Ine Eriksen Søreide også gjør.

Dette illustrerer for all verden hvor kritisk det er at reelle fredsforhandlinger kommer i gang og en fredsløsning kan komme på plass.

Gode KrF-ere,

Det er ikke bare det siste døgns hendelser som minner oss om at viktige verdier er i spill.

30 Vi ser terror. Vi ser fellesskap som sprekker. Vi ser mennesker som legger på
flukt til vårt kontinent. Vi ser populistere som gjør det de kan for å gjøre
situasjonen verre. Det får konsekvenser.

Vi ser utviklingen i Polen. Vi ser Ungarn. Vi ser høyreekstremer som igjen tør å
marsjere i gatene. I Norge lusker de seg ut når det er mørkt.

35 9. april våget de seg til å henge opp høyreekstremer bannere på minnesmerker
etter 2. verdenskrig.

Mange har glemt. Mange lukker øynene.

40 Jeg tror Norge har motstandskraft mot de kreftene vi ser rundt oss. Men da må
vi kjempe for å bevare alt det gode vi har. Kjemp for verdiene våre.

Gode verdier er ingen selvfølge.

45 Vi må ta vare på den høye tilliten mellom folk - og mellom folk og folkevalgte.

Gjøre det vi kan for å redusere de økonomiske forskjellene. Ta vare på den lave
arbeidsløsheten. Gjøre det vi kan for å skape et samfunn som inkluderer,
50 fremfor å ekskludere.

Hva skjer med de som faller utenfor? De med hull i CV-en?

Det er mange grupper som risikerer å havne utenfor. De unge uføre. Personer
55 uten jobb. Mennesker med psykiske utfordringer. Og mange flere.

En av gruppene jeg er mest bekymret for, er de som få snakker om, de som nå
kan sorteres bort.

60 De som ikke passer inn. De som er uønsket - for å bruke tittelen fra en veldig
god bok.

For eksempel kan moderne medisinsk teknologi føre til at det så å si ikke vil bli
født mennesker med Downs syndrom i fremtiden.

65 Hvis vi begynner med Downs syndrom - hvor stopper vi?

Her endres spillereglene fort.

70

Arbeiderpartiet har i lang tid vist en grunnleggende mangel på forståelse for mange av disse etiske dilemmaene.

Høyre har vært en av våre allierte her, men forrige helg så vi hvordan Høyres landsmøte dessverre valgte å ta store skritt i liberaliserende retning innenfor bioteknologien og bort fra barnas rettigheter.

75

De uttrykker riktignok en prisverdig motstand mot å få et sorteringssamfunn. Men jeg frykter for hva som skjer når barn i større grad blir en rettighet for voksne.

80

Da endres synet på hva et menneske og verdien til et menneske er.

Da kan veien bli kort til at barn lages på bestilling og man etter hvert kan velge ut og kanskje også betale for ønskede egenskaper og arveanlegg.

85

Det er en farlig vei dersom barn blir et middel fremfor et mål.

Debatten om designerbabyer er nærmere enn vi tror. Jaget etter det perfekte preger stadig flere.

90

Da får vi et samfunn der det menneskelige mangfoldet gradvis viskes ut.

Vi som fulgte Høyres landsmøte fra sofaen, hørte at argumenter om likestilling, frihet for den enkelte voksne og etterspørsel, vant gjennom. Det ble sagt at «vi ikke kan forby noe når det er etterspørsel etter det».

95

Argumenter om barnets rettigheter, synet på barn, biologiens betydning og faren for mer sortering, tapte dessverre.

100

I etterkant av landsmøtevedtakene var det mange på den tapende siden som var opptatt av å slå fast at Høyre fortsatt skal være en alliert for KrF i kampen mot sorteringssamfunnet.

Jeg håper de har rett.

105

Høyres nestleder og helseminister Bent Høie sa etter å ha tapt på sitt eget landsmøte at nå må KrF senke skuldrene.

110

Nei, Bent. Vi kommer ikke til å senke skuldrene. Vi kommer ikke til å gi oss. Vi er klare til kamp for barnas skyld.

115

Den første testen får vi ved behandlingen av bioteknologimeldingen i Stortinget denne våren.

Jeg vil utfordre statsminister og Høyre-leder Erna Solberg: Vil hun stå ved kampen mot sorteringssamfunnet og støtte KrFs forslag?

120

Gode dere,

Dette er en viktig helg for KrF og vår ferd videre i norsk politikk. Helt siden vi var små har vi hørt historier og fortellinger.

125

Om hvor vi kommer fra. Hvor vi er. Og hvor vi skal.

De store fortellingene om en himmel spent over livet.

130

De små historiene om hverdagens øyeblikk.

Historier og fortellinger er en så viktig del av menneskelivet at vi ikke kan unngå å bruke dem, like dem og ville ha mer av dem.

135

Fordi de viser oss røttene våre samtidig som de peker på retningen for fremtiden og gir oss vind i seilene.

Informasjon alene klarer ikke nå gjennom til oss. Vi trenger nettopp historiene og fortellingene å feste informasjonen på. Det er da den sitter.

140

I 2000 år har for eksempel fortellingen om den barmhjertige samaritan vært levende og satt sitt preg på verden.

Så store ambisjoner har jeg ikke for KrFs fortelling, men jeg vil forsøke å tegne et

bilde av hvilket samfunn vi ønsker oss, hva våre idealer og mål er.

Hvilke utfordringer i samfunnet som er viktigst for oss.

150 «Vi forsto den tid vi levde i og ga svar menneskene trodde på.»

Det var ordene Trygve Bratteli brukte da han ble bedt om å oppsummere Arbeiderpartiets suksess etter krigen.

155 Nå skriver vi 2018.

Det første spørsmålet vi bør stille er: Hva er det som preger tiden vi lever i? Hvilke utfordringer er det nordmenn kjenner på?

160

I Norge har de fleste det veldig bra og lever gode liv. Samtidig er det noen urovekkende utviklingstrekk som preger tiden vi lever i og som skaper bekymring.

165 La meg peke på tre viktige utfordringer KrF skal svare på fremover; forvitringen av våre kristne røtter og viktige fellesverdier, den manglende inkluderingen fra livets start til livets slutt og de voksende globale utfordringene.

170 1. For det første er det fare for at Norges viktige fellesverdier og tradisjoner forvitrer. Det kan bety en svekking av våre kristne røtter og det etiske kompasset som har gjort Norge til et godt land å bo i.

Det dreier seg også om tilliten mellom folk, selve samfunnslimet.

175 Både den teknologiske utviklingen og innvandringen fører til en opplevelse av en verden i stor forandring.

Kjenner vi våre røtter kan vi møte slike utfordringer med trygghet og åpenhet.

180 Vi har ulike kulturer. Ulike verdier. Polariseringen blir tydeligere og det er fellesskapet som kan bli stående som taper.

Et samfunn i forandring trenger forankring.

Vi lever i en tid der snakk om etikk og normer, personlig ansvar for dine handlinger og krav om folkeskikk og respekt for andre, har blitt oppfattet som uttrykk for gammeldags moralisme og pekefingermentalitet.

190 Det er det ikke. Det er verdier som er verdt å ta vare på.

Alt for lenge har den misforståtte tanken om at alle verdier er like gode, fått dominere. Som at det ikke finnes noe som er rett og galt.

195 Vi kan ende opp med et kaldere samfunn.

Mer enn noen gang trenger vi noe som er felles. At vi bygger noe felles. Noe solid.

200 2. For det andre er vi i ferd med å få et samfunn med manglende inkludering fra livets start til livets slutt.

Vi risikerer å få et sorteringssamfunn der mennesker velges bort før de blir født og stemples ut når de er gamle.

205

Jeg har allerede vært inne på temaet: Ja, sortering skjer allerede! 9 av 10 barn med påvist Downs syndrom blir sortert bort i Norge.

210

Hvis vi utstyrr oss med en menneskelig rangstige, vil vi alle før eller siden havne nederst på den.

Alle kan vi oppleve at livet rakner. Det handler ikke bare om "de andre" - det handler om oss alle.

215

Når vi er i vår beste alder, friske og produktive, er vi på toppen av det menneskelige hierarkiet.

Men når vi blir eldre og syke og ute av stand til å produsere, havner vi nederst.

220

Vi står i fare for å få et samfunn der de små og nære fellesskapene forvitrer og flere blir ensomme og faller utenfor.

Når enhver skal være sin egen lykkes smed, fører det til at flere står alene.

225

Vi er i ferd med å få et samfunn der systemer blir viktigere enn mennesker, og der det du presterer er viktigere enn den du er.

Samtidig har det offentlige fratatt familien, frivilligheten og lokalmiljøene mye
230 av deres ansvar - og dermed svekket de nære relasjonene og de nære fellesskapenes betydning.

Mange kjenner ikke naboene sine.

235 Vi stoler ikke like mye på hverandre.

Vi setter opp flere gjerder, har bedre låser i dørene og er mer mistroiske mot hverandre.

240 En av de aller tristeste avisreportasjene jeg har lest var om et av de menneskene som døde uten at det kom en eneste person i begravelsen.

Vi står i fare for å få et kaldere samfunn der flere føler seg utenfor og der flere blir overlatt til seg selv.

245

Et sånt samfunn vil ikke jeg ha.

Vi kan ikke vedta at folk skal få venner, men vi kan legge til rette for møteplasser der folk kan treffe andre.

250

Vi er i ferd med å få et samfunn med økende forskjeller, der færre kjenner seg verdsatt av fellesskapet, uten mulighet til å bidra og bruke sine evner.

Utenforskap er en av våre største utfordringer.

255

Vi ser økende sosiale forskjeller og en barnefattigdom som betyr at ikke alle barn har like muligheter.

En uakseptabel høy andel av de som er i arbeidsfør alder står utenfor
260 arbeidslivet. For et parti som står i haugiansk tradisjon er dette svært urovekkende.

Vi kan ikke ha et samfunn der «fellesskap» er synonymt med «offentlig».

265

Fellesskapet er langt mer enn staten og det offentlige styringsapparatet og velferdstilbudet.

3. For det tredje har vi de voksende globale utfordringene.

270

Fattigdomskrisen og klimakrisen har vært på folks agenda lenge.

Et globalt fellesskap kan ikke lenger stikke hodet i sanden og håpe på at ting blir bedre.

275

Vi må gjøre vår del av jobben.

Et KrF på vippen kan bidra til flere seire, både for klimaet, miljøet og naturvernarbeidet.

280

Som KrF-ere skal vi også huske at de som taper mest på klimaendringene er verdens fattige, Afrika sør for Sahara.

Nettopp derfor er kampen mot klimaendringene en kamp for verdens fattige.

285

Etter langvarig nedgang i den ekstreme fattigdommen har krig og konflikt ført til flere fattige i verden.

For vi har et samfunn som lever på lånt tid - i forhold til vår tids store utfordringer, fattigdomskrisen og klimakrisen.

290

Menneskehandel er et økende problem i verden. Vår tids slaveri er et gedigent paradoks i en sivilisert verden som den vi er en del av.

295

Vi har aldri hatt så mange slaver som i dag.

Det er flere slaver i dag enn da slaveriet var tillat.

Ingen mennesker skal holdes ufrie.

300

Alle mennesker skal settes fri.

305 Hvert minutt havner 15 tonn plast i havet. Vi kaster mat. Vi kaster plast. Vi bruker mer enn vi trenger.

Det er et skrikende behov for en politikk for mindre forbruk, noe den sterke støtten til KrFs matkastelov viser!

310 Vi må stå sammen for et samfunn der vi ikke lever over evne, men tar vare på miljøet og verdens fattige.

Det handler om det globale fellesskapet.

315 Hvis vi ikke lykkes med å ta tak i disse utfordringene, frykter jeg et kaldere samfunn den dagen barna mine blir voksne.

Hvilket samfunn er det Sara på 5 år skal være en del av om 20 år?

320 Som far stiller jeg meg ofte spørsmålet om hvilket samfunn barna våre skal vokse opp i.

Og hver gang kommer jeg til at svaret for et kristendemokratisk parti ikke kan være noe annet enn å bruke all vår tid på å jobbe for et mer medmenneskelig og
325 varmere samfunn.

Hva betyr dette?

For det første:

330

Et samfunn i forandring trenger forankring.

Vi vil kjempe for et samfunn forankret i kristne verdier og det kristne menneskesynet.

335

For det andre:

Et varmere samfunn skal gi plass til alle og har bruk for alle.

Vi vil kjempe for et varmere samfunn der mennesker ikke sorteres bort før de er født eller stemples ut når de er gamle, et samfunn med plass til alle.

345 Et inkluderende samfunn der de nære fellesskapene styrkes, færre føler seg utenfor og flere får bidra og bruke evnene sine.

Et samfunn der vi tar ansvar for hverandre, og mest av alt barna og de som trenger det mest.

350 For det tredje:

Et varmere samfunn er ikke seg selv nok.

355 Vi vil kjempe for et bærekraftig samfunn, der vi ikke lever over evne og vår velstand ikke går på bekostning av det globale fellesskapet, verdens fattige og klimaet.

360 Det er også dette vi skal drøfte med KrF-ere over hele landet. Gjennom konsultasjoner i alle fylker skal vi sammen ta stilling til hva dette betyr for de politiske prioriteringene.

Samarbeidsspørsmålet kommer senere. En tydeliggjøring av vårt politiske prosjekt må imidlertid få politiske konsekvenser.

365 Gode partivenner,

Vi ser fram til tilbakemeldingene på dette.

Men la meg si hva dette betyr for oss:

370

Det betyr at vi setter verdier foran velstand.

Det betyr mer til de som har minst og mindre til de som har mest.

375 Det betyr mer tid med barna fremfor jag etter stadig flere ting vi ikke trenger.

Det betyr å leve bærekraftig, fremfor over evne.

380 Det betyr flere lærere fremfor flere tester.

Det betyr klima framfor blind vekst.

På bakgrunn av det dere melder inn til oss skal vi konkludere på landsstyremøtet
385 i september.

Jeg skal også selv sette noen av disse tankene på papiret. For - jeg skriver bok.

Nei, det blir ingen barnebok.

390

Det blir heller ingen ny salmebok.

Det blir en politisk bok.

395 Jeg gjør det fordi jeg kjenner et behov for å si hva jeg mener.

Min samfunnsanalyse.

Hvor jeg vil med Norge.

400

En av misforståelsene jeg vil rydde opp i, er den om at KrF er imot reformer. Vi
er i politikken for å forandre.

La meg klargjøre:

405

Reformpausen vi varslet i valgkampen dreide seg kun om ensidig sentraliserende
reformer.

KrF har imidlertid alltid vært tilhenger av reformer som kan gjøre samfunnet
410 vårt bedre.

KrF kommer fremover til å bli et enda mer offensivt reformparti. Det vil vi vise
når denne prosessen er sluttført i september.

415 Nå skal vi nemlig invitere hele partiorganisasjonen til en idedugnad. Vi skal
velge hvilke konkrete politiske saker vi skal løfte fram, som en klar konsekvens
av vårt politiske prosjekt. Og vi skal utforme en reformagenda for framtiden.

Den kommer vi tilbake til når partiorganisasjonen har fått sagt sitt.

420

Gode partivenner,

KrF vil ha en menneskeverdsreform mot sortering.

425 Det er mange ordninger i samfunnet som rammer mennesker med funksjonsnedsettelse. La meg komme med et eksempel:

430 Norske leger blir jevnlig bedt av NAV, forsikringskontor og andre offentlige instanser om å bekrefte at personer med Downs syndrom fortsatt har Downs syndrom.

Og hvis legen nekter, får ikke personen den rettigheten vedkommende skal ha. Legen Petter Brelvi uttaler at dette er et eksempel på tull. Det er ikke bare tull. Det er mye verre enn det. Det går ikke an!

435

Når vår reform er gjennomført skal familier med barn med Downs syndrom slippe å gå til legen for å få bekreftet at barnet deres fortsatt har Downs syndrom!

440 Reformen skal inneholde ordninger som vil endre hverdagen til dem dette gjelder:

445 Brukerstyrt personlig assistent, som er svært viktig for mange, er ikke en helsesak. Det er et likestillingsspørsmål som handler om å ha like muligheter til å delta i samfunnet.

Derfor må ordningen flyttes fra helse til barn, familie og likestillingsmyndighetene. Dette er en svært viktig reform.

450 Tilbud om koordinator for alle familier som venter eller får et barn med funksjonsnedsettelse. Da kan de få hjelp til å finne praktiske løsninger på bunken av papirer og problem som dukker opp.

455 Pleiepengeordningen skal forbedres. Foreldre som tar hånd om barn som trenger kontinuerlig pleie og tilsyn skal sikres lønnskompensasjon utover 5 år.

Disse foreldrene gjør en kjempejobb og har krav på rettmessig lønn.

460 I tillegg skal vi gjennomgå ordningene for tilpasset opplæring og tilrettelagte arbeidsplasser.

Skal vi bidra til at flere velger å bære fram barnet de bærer på, er slike endringer svært viktige.

465

Ingen menneskeverdsreform mot sortering kan imidlertid være troverdig uten å gjøre noe med lov- og regelverk.

470 KrF vil fjerne den paragrafen i abortloven (2 c) som gir rom for slik sortering og endre retningslinjene slik at en fjerner muligheten for tvillingabort.

Vi vil også gå imot nye gentester og teknikker som påviser tilstander det ikke finnes behandling for.

475 Gode partivenner,

De neste ukene vil vi jobbe med ytterligere to reformer som skal presenteres før sommeren.

480 Den første er en barnereform.

Dette er en reform rettet spesielt mot barn i fattige familier, barn i familier uten arbeidstilknytning og barn med funksjonsnedsettelse.

485 Denne reformen vil endre opplegget for barnetrygden og fødselspengene.

Norge opplever sterk økning i barnefattigdom. Samtidig har ikke barnetrygden blitt økt på over 20 år. Kåre Willoch har helt rett: Barnetrygden må økes!

490 Høyre burde la seg inspirere av Willochs gode ideer, men jeg kan i alle fall love at KrF gjør det.

En slik barnereform vil gi oss et varmere samfunn.

495 Den andre reformen vi vil presentere før sommeren, er en inkluderingsreform -

som handler om at alle skal få bidra!

500 Alle har ressurser - alle må få bidra og bruke evnene og talentene sine. Det kan
utløse skaperkraft. Da er arbeidslivet og deltakelse i samfunnet en nøkkel - i stolt
haugiansk ånd!

Unge som faller utenfor arbeidslivet med hull i CVen må få en ny sjanse.

505 Russkadde må få hjelp, slik at flere blir rusfrie og kommer ut i arbeid. Det
forutsetter god og tilpasset behandling.

Våre nye landsmenn må få brukt sine ressurser til beste for samfunnet og få
komme seg i jobb.

510 De eldre - skal ikke stemples ut - men få bidra i fellesskapet; dette gjelder ikke
bare pensjonsalder, men aktive bidrag i barnehager og skoler.

Gode partivenner,

515 Vi skal ta ting i riktig rekkefølge. Først tydeliggjør vi politikken vår, så tar vi
samarbeid.

520 Nå over ett år før lokalvalget neste år, vet vi at det er mange som har lyst å stå på
liste for KrF.

Vi kjennetegnes av å være et parti med mange sterke, lokale profiler.

525 Jeg tror vi vil lykkes med å mobilisere, både våre egne og nye velgere.

KrF er og skal være et parti for vår tid. Et parti som vil reformere det norske
samfunnet. Reformert som svarer på de viktige utfordringene i vår tid.

530 Vi tror det trengs endring. For vi ønsker ikke et kaldere samfunn. Vi kjemper
mot global oppvarming i klimapolitikken, men vi trenger en global, nasjonal og
lokal oppvarming av fellesskapene våre.

KrF trengs!

Det er bra at flere har sett dette i det siste.

Våre mange nye medlemmer har kjent at noe står på spill. At noe må bevares.
Og at noe må endres.

540

Vår oppgave er å forstå tiden vi lever i så godt at flere kjenner det samme, og at de sier til seg selv:

Dette vil jeg være med på!

545

Sammen med dere tror jeg vi skal lykkes. Sammen skal vi skape et varmere samfunn!

Kilde

550

www.krf.no

Emner

KrF, Landsstyremøte, Partipolitikk

URI

555

<https://www.virksommeord.no/tale/sammen-for-et-varmere-samfunn>

560

565

570